

Titulació	Tipus	Curs
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Pons Canovas

Correu electrònic: ferran.pons@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No és indispensable que els/les estudiants tinguin uns coneixements previs en Dret. En els primers temes es faran referències bàsiques a l'ordenament jurídic, a les classes de normes i a la seva jerarquia, al règim de distribució de competències entre les diferents institucions públiques, a l'organització de les administracions públiques i a la planta judicial.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és que l'estudiant adquireixi una sèrie de competències bàsiques sobre el règim jurídic de l'ordenació urbanística i territorial i de la protecció del medi ambient, especialment des de la vessant dels instruments de planificació posats al servei d'aquestes disciplines. Es tracta de que l'estudiant prengui consciència de la rellevància de la interrelació i interdependència d'aquestes funcions públiques, que pugui detectar, definir i interpretar els elements bàsics del marc legal de la planificació territorial, urbanística i ambiental, que analitzi i utilitzi la informació i el coneixement de manera crítica, i que pugui transmetre aquest coneixement de manera verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.

Amb aquestes finalitats, el contingut de l'assignatura s'estructura en quatre blocs temàtics. En el primer, format pels Temes 1 a 4, es tracta d'exposar un plantejament general sobre el marc jurídic de la planificació urbanística i territorial i de la protecció i planificació ambiental així com el tractament que se'n fa en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, juntament amb l'estudi de com es resol la incidència negativa que l'ordenació i la planificació ambiental i territorial tenen en el dret a la propietat privada dels afectats per les intervencions administratives.

El segon bloc temàtic, integrat pels Temes 5 i 6, es dedica a l'estudi més detingut del marc jurídic de la planificació territorial i urbanística. S'exposarà la regulació dels diferents instruments d'ordenació territorial i de les figures de planejament urbanístic. En relació al pla d'ordenació urbanística municipal (POUM), es posarà l'atenció en la classificació del sòl i en el seu règim urbanístic. També es tractaran aspectes bàsics de l'elaboració, tramitació i aprovació de les figures de planejament.

El tercer bloc (Temes 7 a 10) oferirà una visió general de quin és el règim jurídic aplicable a diversos subsectors ambientals que tenen un tractament normatiu independent i respecte als quals la tècnica de la planificació juga un paper rellevant: la protecció dels espais naturals, de la biodiversitat i del paisatge; el tractament de les aigües continentals; la ordenació de la costa i del litoral i la protecció del medi marí; i la protecció de la qualitat de l'aire.

En l'últim bloc de temes (Temes 11 i 12) s'estudiaran dos aspectes que són transversals a la planificació urbanística, territorial i ambiental: com es porta a terme el dret d'accés a la informació ambiental i l'accés a la justícia urbanística i ambiental; i l'impacte de la Directiva de Serveis de la UE en la determinació del model territorial i ambiental referit als usos turístics, comercials o recreatius.

Resultats d'aprenentatge

1. CM29 (Competència) Presentar treballs relacionats amb el dret administratiu en formats ajustats a les demandes i els estils personals i fent servir el llenguatge adequat.
2. KM44 (Coneixement) Reconèixer les bases del règim jurídic en el planejament territorial i la planificació urbanística.
3. KM45 (Coneixement) Descriure el circuit administratiu de formulació, tramitació, aprovació, vigència i gestió de les figures de planificació urbanística.
4. SM40 (Habilitat) Aplicar la normativa espanyola i catalana vigent amb relació a la planificació territorial i urbanística.
5. SM41 (Habilitat) Integrar en un estudi sobre planificació territorial les tècniques de classificació i qualificació urbanística del sòl basada en la Llei del sòl i rehabilitació urbana.

Continguts

Tema 1. Plantejament general sobre el marc jurídic de la planificació urbanística i territorial

L'evolució del dret urbanístic i territorial. La combinació de tres factors diferencials, però interrelacionats. L'evolució de les normes paral·lela a l'evolució de les necessitats. El progressiu augment de l'afectació negativa en el Dret a la propietat privada de les normes i de les tècniques urbanístiques. L'evolució del marc competencial sobre l'urbanisme. Els reptes i les necessitats actuals del dret urbanístic i de l'ordenació territorial: sostenibilitat, accés a l'habitatge, lluita contra la corrupció, millora de la governança i la contribució a la mitigació i a l'adaptació al canvi climàtic, entre altres.

Tema 2. Plantejament general sobre el marc jurídic de la protecció i de la planificació ambiental

Introducció al Dret ambiental. El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient. Els tractats, convenis i convencions més rellevants. La transcendència de l'ONU. La lluita contra el canvi climàtic: la CMNUCC i l'Acord de París de 2015. Evolució del dret ambiental de la Unió Europea. L'estructura institucional europea ambiental. Les directives i els reglaments ambientals. Els principis rectoros de l'acció ambiental. El finançament de les actuacions ambientals. L'incompliment de la normativa ambiental europea: el procediment d'infracció.

Tema 3. El tractament de l'urbanisme, de l'ordenació territorial i del medi ambient en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Els drets ideus contemplats en la Constitució espanyola i en els Estatuts d'Autonomia referits a l'habitatge, a l'ordenació territorial i al medi ambient. La distribució territorial de competències sobre ordenació del territori, urbanisme i protecció del medi ambient. L'organització administrativa. Les entitats urbanístiques i ambientals col·laboradores de l'administració.

Tema 4. La incidència de la ordenació i de la planificació ambiental i territorial en el dret a la propietat privada

Plantejament general sobre les actuacions públiques territorials i ambientals que incideixen negativament en el dret a la propietat privada. La configuració constitucional del dret a la propietat i de la responsabilitat patrimonial de les administracions públiques. La funció social de la propietat privada i les actuacions delimitadores no subjectes a indemnització o compensació. Les actuacions públiques que requereixen la utilització de l'expropiació forçosa. Els danys patrimonials que poden ser indemnitzats en el marc de la responsabilitat patrimonial de les administracions públiques.

Tema 5. El marc jurídic de la planificació territorial

La configuració i els principis de la ordenació del territori. Els instruments d'ordenació territorial. El pla territorial general. Els plans territorials parcials. Els plans territorials sectorials. Els plans directores territorials

Tema 6. El marc jurídic de la planificació urbanística

Els principis generals de l'actuació urbanística. Les figures de planejament urbanístic i els seus principis d'articulació. El planejament urbanístic general. Els plans directores urbanístics. El pla d'ordenació urbanística municipal. Concepte i finalitats. La classificació del sòl. El planejament urbanístic derivat. El control judicial de la discrecionalitat del planejament urbanístic.

Tema 7. La planificació dels espais naturals protegits. La protecció de la biodiversitat i del paisatge

Consideracions generals i característiques. Definició d'espai natural protegit i categories. La declaració d'espais naturals. El sistema d'espais protegits de Catalunya. Ordenació, planificació i gestió específica dels espais protegits. Els plans de protecció del medi natural i del paisatge. La protecció de la flora i fauna salvatge. Els plans de recuperació i de conservació de la fauna i flora amenaçades. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Tema 8. La planificació de les aigües continentals

Consideracions generals sobre les aigües continentals. Els aspectes interessants que hi concorren. Classes de masses d'aigua. Àmbits de gestió administrativa de les aigües continentals. Els objectius de la Directiva marc de l'aigua. Els usos de l'aigua. L'abastament d'aigua. El sistema o xarxa de sanejament. La planificació hidrològica. El Pla de gestió del districte de conca fluvial de Catalunya.

Tema 9. La planificació de la costa, del litoral i del medi marí

El litoral i la costa: espais fràgils susceptibles de múltiples usos. La configuració i delimitació dels béns que formen el domini públic marítimo-terrestre (DPMT). Utilització i protecció del DPMT. Les servituds que graven els terrenys privats confrontants amb al domini públic costaner. Els plans directores urbanístics del litoral català. La protecció i ordenació del medi marí: les estratègies marines de les diverses demarcacions i els plans d'ordenació del medi marí.

Tema 10. La planificació en la protecció de la qualitat de l'aire

Els efectes adversos significatius de la contaminació atmosfèrica per a la salut humana i el medi ambient. Les activitats potencialment contaminants de l'atmosfera i la relació de contaminants atmosfèrics. Les actuacions que conformen l'estratègia per la qualitat de l'aire. El Pla d'actuació per la millora de la qualitat de l'aire Horitzó 2027 (PAMQA). Les zones de baixes emissions.

Tema 11. L'accés a la informació ambiental i a la justícia urbanística i ambiental

El dret de consulta dels plans urbanístics (remissió al Tema 6). Les finalitats del dret a accedir a la informació ambiental en poder de les administracions públiques. Concepte i abast d'informació ambiental. Difusió o subministrament actiu i passiu d'informació ambiental. L'accés a la justícia urbanística i ambiental: l'acció popular.

Tema 12. L'ordenació i planificació dels usos i la Directiva 2006/123/CE, del 12 de desembre, relativa als serveis en el mercat interior (Directiva Bolkestein)

Els objectius de la Directiva Bolkestein. La llibertat d'implantació i d'exercici de les activitats de serveis contraposada a necessitats referides a la protecció del medi ambient i de l'entorn urbà. Les restriccions quantitatives i/o territorials a la implantació d'activitats de serveis. Finalitats i tipus de restriccions. Requisits. El paper del planejament urbanístic en l'establiment d'aquestes restriccions.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Explicacions del temari	23	0,92	KM44, KM45, SM40, SM41
Presentació de material	23	0,92	CM29, KM44, KM45, SM40, SM41
Tipus: Supervisades			
Preparació de les proves i treballs	25	1	CM29, KM44, KM45, SM40, SM41
Tipus: Autònomes			
Estudi per a les proves	35	1,4	CM29, KM44, KM45, SM40, SM41
Lectures de llibres, articles i d'altres materials	20	0,8	KM44
Realització d'exercicis i pràctiques	20	0,8	CM29, KM44, KM45, SM40, SM41

Per desenvolupar les activitats d'ensenyament s'utilitza una combinació de classe magistral, estudi de casos i enfoc pràctic i dinàmic, i es persegueix un clima en el que estigui present una actitud activa dels estudiants, captant la seva atenció i interès i a la vegada que estiguin atents, concentrats i puguin participar. Per cada tema que forma el contingut de l'assignatura s'elabora un llistat de "qüestions clau", que han d'ajudar als estudiants a detectar els aspectes bàsics i més importants de cada tema, i a la vegada seran útils per poder estudiar i detectar possibles preguntes de l'examen. Aquest llistat es penja al campus virtual i també la versió escrita s'entrega a classe a cada un dels estudiants en la sessió en que es comença el tema, per tal de que les llegeixin. I quan s'acaba d'impartir la docència del tema els estudiants han de tornar a llegir les qüestions clau, i han de ser capaços de poder respondre mentalment al major nombre possible de qüestions. Si ho poden fer vol dir que durant les sessions han aprofitat el temps i han après els aspectes clau de cada tema.

L'estructuració dels temes i de la docència també és un aspecte fonamental. De cada tema es fa un esquema o guió dels aspectes que es tractaran, guió que també es posa a disposició dels estudiants, tant a través del campus virtual com de fulls escrits que se'ls hi entrega a classe.

S'utilitza l'ordinador de l'aula per tal de projectar tot el material que serveix d'instrument de la docència: esquemes, preceptes normatius, extractes de sentències, notícies, imatges, etc. Al campus virtual es penja molt material docent a disposició dels estudiants: esquemes, disposicions, sentències, material elaborat per les mateixes administracions públiques i altres institucions, etc. Quan a la bibliografia, s'anima als estudiants a que utilitzin algun manual; per això a la guia docent i al programa de cada assignatura es recomanen dos o tres.

Com a aspecte innovador, alguns dels treballs avaluable s'han d'elaborar a classe, per tal d'evitar l'ús d'eines de IA.

Quan correspongui, el professor destinarà uns quinze minuts d'alguna classe per a permetre que els/les estudiants puguin respondre les enquestes d'avaluació de l'actuació docent i d'avaluació de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis i treballs	30 %	0	0	CM29, KM44, KM45, SM40, SM41
Prova final	35 %	2	0,08	KM44, KM45, SM40
Prova parcial	35 %	2	0,08	KM44, KM45, SM40

1. Per poder aprovar l'assignatura s'exigeix, com a mínim, un 80 % d'assistència a classe. Abans d'acabar cada sessió, el professor passarà llista per tal de controlar l'assistència. Per això, no es podrà sortir de classe abans de la seva finalització, excepte quan concorri una causa justificada de força major (no té aquesta consideració agafar un transport públic). A l'alumnat que no compleixi aquest percentatge d'assistència obligatòria se l'hi abaixarà 1 punt de la nota final; a més, la seva avaluació s'equipararà a l'avaluació no continua: realització en la data programada per l'examen final de l'examen parcial i de l'examen final i entrega conjunta dels treballs avaluables en la mateixa data.

2. Periòdicament, l'alumnat realitzarà treballs, exercicis i/o pràctiques sobre els temes objecte d'estudi; es faran a classe o/i s'entregaran al professor en la data fixada. La nota dels treballs avaluables equival a un 30 % de la nota final (3 punts sobre 10). Per calcular aquests tres punts en tindrà en compte la intervenció a classe de l'alumnat durant el comentari dels treballs avaluables. PER REALITZAR AQUESTS TREBALLS NO ES PODRAN UTILITZAR EINES D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL (p.e. ChatGPT).

Els treballs NO SERAN RECUPERABLES, és a dir, no hi haurà la possibilitat de que, per superar la nota dels exàmens, els estudiants realitzin algun treball o exercici. Per sumar les notes dels treballs a la nota dels exàmens, aquesta haurà de ser igual o superior a 3,5 (sobre 10). Però encara que s'arribi a aquesta nota, no es farà la suma si hi ha una clara disparitat entre les notes dels dos parcials [p.e. 2,22 del primer parcial (sobre 3,5) i 1,17 del segon parcial (sobre 3,5)].

3. L'alumnat realitzarà un examen parcial tipus test corresponent a la meitat del temari, de caràcter lliberatori, en la data que sigui fixada en les primeres setmanes de classe, equivalent a un 35 % de la nota final (3,5 punts sobre 10). En cas de suspendre aquest primer parcial, l'estudiant es tindrà que examinar de la matèria el dia de l'examen del segon parcial.

L'altra meitat del temari serà objecte d'un segon parcial tipus test, equivalent a un 35 % de la nota final (3,5 punts sobre 10).

Es farà mitjana entre les notes del primer i del segon parcial, excepte quan una d'aquestes notes estigui descompensada [p.e. 2,22 del primer parcial (sobre 3,5) i 1,17 del segon parcial (sobre 3,5)].

4. També es tindrà en compte en l'avaluació l'actitud de cada estudiant a classe. El professor "posarà" punts negatius als respectius estudiants que incorrin, de manera reiterada, en alguna o algunes de les següents actituds o actuacions: arribar tard a classe o sortir abans de la seva finalització; parlar amb altres companys/es durant la sessió; no estar atent a les explicacions (p.e. estar més pendent de continguts de l'ordinador portàtil no relacionats amb les sessions); no fer cas de la prohibició de tenir el telèfon mòbil a sobre de la taula i de utilitzar-l'ho, etc. Cada punt negatiu equivaldrà a - 0,25 punts negatius sobre 10.

5. La nota final resultarà de sumar la nota dels exercicis i treballs avaluables a les notes dels exàmens, i de restar els punts negatius que el professor hagi posat als/les estudiants que hagin tingut una actitud inadequada a les classes, d'acord amb el previst en el punt 5.

6. Solament podran presentar-se a l'examen de recuperació els alumnes que hagin obtingut una nota final igual o superior a 3 punts (sobre 10).

7. En el moment de realització de cada examen, el professor informarà l'alumnat del procediment i data de revisió de les qualificacions

8. L'estudiant rebrà la qualificació "No avaluable" sempre que no hagi realitzat més del 30 % de les activitats d'avaluació.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de Teams. El professor vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir.

Quadre resum de les activitats avaluables

1r. Examen parcial: 35 % de la nota

2n. Examen parcial: 35 % de la nota

Treballs avaluables: 30 % de la nota

Cada punt negatiu equivaldrà a - 0,25 punts negatius.

Plagi

La copia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen una falta que serà sancionada amb un zero a l'activitat. En cas de reincidència es suspendrà tota l'assignatura.

Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a:

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

Així mateix, en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

SISTEMA D'AVALUACIÓ ÚNICA

Els/les estudiants que optin per fer l'avaluació única seguiran els següent sistema:

- Hauran de superar un examen, que es farà el mateix dia que l'examen final de l'assignatura. Aquest examen serà tipus test, i valdrà 7 punts (sobre 10).

- Hauran d'entregar els treballs avaluables que seran determinats pel professor a principi de curs. L'entrega s'haurà de fer el dia de l'examen. Aquests treballs valdran 3 punts (sobre 10).

Bibliografia

REFERÈNCIES DOCTRINALS i LLOCS WEB GENERALS

Bibliografia més rellevant

ALONSO TIMÓN, A.J. (2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

ALLENDE LANDA, J. (2000): *Medio ambiente, ordenación del territorio y sostenibilidad*, Bilbao.

ALONSO GARCÍA, E. y LOZANO CUTANDA, B. (Dirs.)(2006): *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid.

CAMPINS ERITJA, M. *et al.* (2011): *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law.

CASADO CASADO, L. i FUENTES i GASÓ, J.R.(2008): *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona.

DE GATTA SÁNCHEZ, D.(2012): *Sistema jurídico-administrativo de protección del medio ambiente*, Ratio Legis.

ESTEVE PARDO, J.(2008): *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J. (2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LASAGABASTER HERRATE, I. (2004): *Derecho ambiental. Parte especial*, IVAP, Oñati.

LÓPEZ RAMÓN, F.i ESCARTÍN, V. (DIRS.)(2013): *Bienes públicos, urbanismo y medio ambiente*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

LOZANO CUTANDA, B. (Dir.)(2014), *Tratado de Derecho Ambiental*, CEF, Madrid, 2014.

LOZANO CUTANDA, B., y ALLI TURRILLAS, J-C. (2022): **Administración y Legislación Ambiental**, Dykinson, Madrid.

Martín Mateo, R., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols.

MARTÍN MATEO, R., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 2003.

ORTEGA ÁLVAREZ, L., ALONSO GARCÍA, C. y VICENTE MARTÍNEZ, R.D. (2013): *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia.

PONCE SOLÉ, J. (Dir.) (2019): *El derecho, la ciudad y la vivienda en la nueva concepción del desarrollo urbano*, Atelier, Barcelona.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

RUIZ-RICO RUIZ, G. et al. (2008): *Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia.

TRAYTER JIMÉNEZ, J.M.(2021): **Derecho urbanístico de Cataluña**, Atelier, Barcelona.

TRAYTER JIMÉNEZ, J.M. (Dir.)(2017): *El desenvolupament de l'autogovern en matèria de territori, paisatge, litoral i urbanisme*, Institut d'Estudis de l'Autogovern, Barcelona, pp. 55-91.

REFERÈNCIES DOCTRINALS i LLOCS WEB PER TEMES

Tema 1. Plantejament general sobre el tractament jurídic de la planificació urbanística i territorial

ALCARAZ RAMOS, M. (Dir)(2007): *El Estado de Derecho frente a la corrupción urbanística*, La Ley, Madrid.

ALONSO TIMÓN, A.J.(2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

ALLENDE LANDA, J. (2000): *Medio ambiente, ordenación del territorio y sostenibilidad*, Bilbao.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J. (2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

trayter Jiménez, j.m. (2017): *Derecho urbanístico de Cataluña, Atelier, Barcelona*.

trayter Jiménez, j.m. (Dir.)(2017): *El desenvolupament de l'autogovern en matèria de territori, paisatge, litoral i urbanisme*, Institut d'Estudis de l'Autogovern, Barcelona, pp. 55-91.

Tema 2. Plantejament general sobre el tractament jurídic de la protecció i de la planificació ambiental

Alonso García, E. (1993): *El Derecho Ambiental de la Comunidad Europea*, 2 vol. Civitas, Madrid.

borràs pentinat, s. (Dir.) (2013): *Retos y Realidades de la Adaptación al Cambio Climático. Perspectivas Técnico-Jurídicas*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor.

BORRÀS PENTINAT, S.(2014): *Los regímenes internacionales de protección del medio ambiente*, Tirant lo blanch, Valencia.

GARCÍA URETA, A.(2006): *Estudios de Derecho Ambiental Europeo*, Pamplona.

HINOJO ROJAS, M. Y GARCÍA GARCÍA-REVILLA, M.(2016): *La protección del medio ambiente en el derecho internacional y en el derecho de la Unión Europea*, Tecnos, Madrid.

KRAMER, L. (1999): *Derecho Ambiental y Tratado de la Comunidad Europea*, Marcial Pons, Madrid.

JUSTE RUIZ, J.(2014): *La protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión Europea*, Tirant lo Blanch, Valencia.

SALINAS ALCEGA, S.(2014): *El cambio climático: entre cooperación y conflicto. Propuesta desde el derecho internacional*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

Sarasibar Iriarte, M. (2006): *Régimen Jurídico del Cambio Climático*, Lex Nova, Valladolid.

VERCHER NOGUERA, A. (Dir.)(2008): *Derecho Europeo Medioambiental: la protección del medio ambiente en la Unión Europea. Aspectos críticos*, Madrid.

www.ramsar.org Convenció Ramsar

http://www6.gencat.net/a21cat/ds_almon/local.htm Agenda 21 local de Catalunya

http://www.cinu.org.mx/temas/des_sost/instrumentos.htm Centre d'Informació de Nacions Unides sobre Dret del Medi Ambient

<http://www.ipcc.ch> Grup Intergovernmental d'Experts sobre el Canvi Climàtic

http://unfccc.int/portal_espanol/items/3093.php Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic

<http://www20.gencat.cat/portal/site/canviclimatic> Web del Canvi Climàtic de la Generalitat de Catalunya

<http://www.pnuma.org/> Programa de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient

<http://www.c3e.ihcantabria.com> Visor geo-web sobre el canvi climàtic a Espanya

<https://www.cites.org/esp> Convenció sobre el comerç internacional d'espècies de fauna i flora amenaçades

http://europa.eu/legislation_summaries/environment/index_es.htm Síntesi de la legislació europea sobre medi ambient

http://ec.europa.eu/environment/index_es.htm Portal de la Comissió de la UE sobre notícies en matèria de medi ambient

<http://www.eea.europa.eu/es> Portal de l'Agència Europea de Medi Ambient (AEMA)

<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/es/show-petitions> Peticions presentades davant la Comissió de Peticions del Parlament Europeu

Tema 3. El tractament de l'urbanisme, de l'ordenació territorial i del medi ambient en la Constitució espanyola de 1978 i en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

CANOSA USERA, R.(2000): *Constitución y medio ambiente*, Madrid.

CASADO, L., FUENTES, J.R., JARIA, J. y PALLARÉS, A.(2010): *La externalización de las funciones de control e inspección en materia de protección del medio ambiente*, Atelier, Barcelona.

EMBED IRUJO, A., *El derecho a un medio ambiente adecuado*, Madrid, 2008.

Esteve Pardo, J. (Coord.), *Derecho del medio ambiente y Administración Local*, Civitas, Madrid, 1996.

PONT CASTEJÓN, I.(2005): "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a *Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá*, Mar Campins Eritja (Coord.).

RUIZ-RICO RUIZ, G.(2001): *El Derecho constitucional al medio ambiente*, Valencia.

Tema 4. La incidència de la ordenació i de la planificació ambiental i territorial en el dret a la propietat privada

PONS CÀNOVAS, F. (2004): ***La incidencia de las intervenciones administrativas en el Derecho de propiedad.Perspectivas actuales***, Marcial Pons, Madrid.

PONS CÀNOVAS, F. (2006): "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a *Diccionario de Derecho Ambiental*, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, pp. 778 a 789.

Tema 5. El marc jurídic de la planificació territorial

LÓPEZ RAMÓN, F.(1995): *Estudios jurídicos sobre ordenación del territorio*, Aranzadi, Pamplona.

Tema 6. El marc jurídic de la planificació urbanística

ALONSO TIMÓN, A.J.(2018): *Introducción al Derecho Urbanístico*, Tirant lo blanch, Valencia.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R.(2001): *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona.

FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R. (2017): *Manual de Derecho Urbanístico*, Civitas Thomson Reuters, Cizur Menor.

GIFREU i FONT, J.(2012): *L'ordenació urbanística a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid.

LÓPEZ RAMÓN, F.(2018): *Manual de Derecho Ambiental y Urbanístico*, Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza.

RIVERO YSERN, J.L.(2018): *Manual básico de Derecho Urbanístico*, Tecnos, Madrid.

trayter Jiménez, j.m. (2017): *Derecho urbanístico de Cataluña*, Atelier, Barcelona.

Registre de planejament urbanístic de Catalunya

<http://tes.gencat.cat/rpucportal/AppJava/cercaExpedient.do?reqCode=loadSenseCriteris>

Tema 7. La planificació dels espais naturals protegits

ALLI TURRILLAS, J.C.(2008):*La protección jurídica de la biodiversidad*, Montecorvo.

BARRENA MEDINA, A.M. (2014): *La Protección in situ de las Especies Silvestres*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

DE ROJAS MARTÍNEZ-PARETS, F.(2006): *Los espacios naturales protegidos*, Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor.

GARCÍA URETA, A.(2010): ***Derecho Europeo de la Biodiversidad. Aves silvestres, hábitats y especies de flora y fauna***, Iustel, Madrid.

JIMÉNEZ JAÉN, A.(2000): *El régimen jurídico de los espacios naturales protegidos*, MacGraw Hill, Madrid.

LAGUNA DE PAZ, J.C., ***Libertad y propiedad en el derecho de caza***, Marcial Pons, Madrid, 1997.

LÓPEZ RAMÓN, F. (coord.)(1995): *Régimen jurídico de los espacios naturales protegidos*, Zaragoza.

- NIETO GARRIDO, E., ***La protección de la fauna salvaje en el ordenamiento jurídico español***, Lex Nova, Valladolid, 2000.

- REQUEJO CONDE, C., *La protección penal de la Fauna. Especial consideración del delito de maltrato de los animales*. Comares, Sevilla, 2010.

<http://www.cbd.int/> Convenio sobre diversidad biológica

<http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/medi-natural/fauna-flora-animals-companyia/> Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural . Fauna, flora i animals de companyia

<http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/conservacion-de-especies/> Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Conservación de especies silvestres

<http://www.fauna-iberica.mncn.csic.es> Proyecto fauna ibérica

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/intro/index_en.htm Web de biodiversidad de la UE

Tema 8. La planificació de les aigües continentals

ALDOMÀ, I. (2012): *La batalla per l'aigua*, Pagès editors, Lleida.

AAVV (2014): *Aproximació a les problemàtiques de la gestió de l'aigua a Catalunya*, Agbar Fundació, Barcelona.

CASADO CASADO, L. (2004): *Los vertidos en aguas continentales. Las técnicas de intervención administrativa*, Editorial Comares, Granada.

CASADO CASADO, L.(2005): *La regulación de los vertidos en aguas continentales en el Derecho Comunitario*, Cedecs, Barcelona.

EMBID IRUJO, A. (Dir.) (1994): *La calidad de las aguas* (Dir.), Civitas, Madrid.

PONT CASTEJÓN, I.(2004): "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante el reto de una Administración hidráulica eficaz", a *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, núm. 5, pp. 15 a 36.

SANZ RUBIALES, I.(1997): *Los vertidos en aguas subterráneas. Su régimen jurídico*, Marcial Pons, Madrid.

<http://aca-web.gencat.cat/aca/appmanager/aca/aca/> Agència catalana de l'aigua

<http://hispagua.cedex.es> Web del Sistema Espanyol d'informació sobre l'aigua del Centro de Estudios y Experimentación de Obras Públicas

www.iagua.es Web sobre el sector del agua

<http://water.europa.eu/> Web sobre el sistema d'informació d'aigua d'Europa

<http://infoagua.net> Portal de l'aigua

Tema 9. La planificació de la costa i del litoral i la protecció del medi marí

AGUIRRE i FONT, J.M. (2007): *L'ordenació del litoral català: Els plans directors urbanístics del sistema costaner*, Atelier, Barcelona.

Aguirre i font, j.m. (2014): *El régimen jurídico del litoral catalán. Especial referencia a la reforma de la Ley de Costas operada por la Ley 2/2013 y al nuevo Reglamento General de Costas aprobado por Real Decreto 876/2014*, Atelier, Barcelona.

ARIZA, E., PONS CÀNOVAS, F. i BRETON, F. (2016): "Is socio-ecological culture really being taken into account to manage conflicts in the coastal zone ? Inputs from the Spanish mediterranean beaches", *Ocean & Coastal Management*, núm. 134, pp. 183-193.

carro fernández-valmayor, j.l., ferreira fernández, j. y Nogueira López, a (Coords.) (2014): *La nueva regulación de las costas*, Instituto Nacional de Administración Pública, Madrid.

Menéndez Rexach, a. (2014): "La nueva regulación de las costas: un giro hacia el dominio privado marítimo-terrestre", en *La nueva regulación de las costas*, Instituto Nacional de Administración Pública, Madrid, pp. 13 a 55.

- (2015a): "La Ley de Costas de 1988: aspectos clave de su génesis, aplicación y reforma", en *El litoral de Andalucía: norma y naturaleza*, rodríguez vidal, j. y Núñez lozano, m.c. (Eds.), Servicio de publicaciones de la Universidad de Huelva, Huelva, pp. 173-193.

- (2015b): "Definición legal de la ribera del mar: las novedades del Reglamento de Costas", en *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 295, pp. 17-44.

- (2016): "¿Es conforme al derecho europeo la prórroga de las concesiones de costas?", en *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 309, pp. 131-157.

Núñez lozano, m.c. (2013): *La reforma de la Ley de Costas de 2013*, Tirant lo blanch, Valencia.

- (2016): *Estudios jurídicos sobre el litoral*, Tirant lo blanch, Valencia.

Pérez Gálvez, j.f. (Dir.) (2013): *Costas y urbanismo. El litoral tras la Ley 2/2013, de protección y uso sostenible del litoral y de modificación de la Ley de Costas*, La Ley/El Consultor, Madrid.

- (2014): *El nuevo derecho de costas*, La Ley/El Consultor/Bosch, Barcelona.

Pons cànovas, f. (2015): *El nuevo régimen jurídico de las costas. ¿Contribuirá de forma eficaz a la protección y al uso sostenible del litoral?*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

- (2017): "El fallido hotel de El Algarrobo: crónica jurídica del despropósito", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, num. 312, pp. 17-68.

- (2018): "Análisis sobre la contribución de la determinación de los bienes de dominio público marítimo-terrestre a la capacidad de adaptación de la costa a los impactos del cambio climático", en *Homenaje al Profesor Ángel Menéndez Rexach*, Vol. II, Francisco Javier Jiménez de Cisneros Cid (Dir.), Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, pp. 461-497.

- (2019): "Resiliencia de la costa a los impactos del cambio climático después de la reforma de la normativa costera", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 329, mayo-abril, pp. 125-182.
- (2022a): "El nuevo régimen de la prórroga extraordinaria de las concesiones de dominio público marítimo-terrestre", *Revista de Administración Pública*, núm. 219, pp. 107-136.
- (2022b): «La adaptación de la costa al cambio climático tras la Ley de cambio climático y la modificación del Reglamento General de Costas», en *Revista de Investigación Marina*, 28 (2), pp. 91-92.
- (2023a): «La modificación de los criterios para determinar la zona marítimo-terrestre y las dunas realizada por el Real Decreto 668/2022, de 1 de agosto», *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 361, pp. 119-172.
- (2023b): "El Plan de Ordenación de la Demarcación Levantino-Balear" a *Planificación del espacio marítimo*, Ángel Menéndez Rexach i Blanca Rodríguez-Chaves Mimbrero (Dirs.), RDU Editores, Madrid, pp. 437-490.

Tema 10. La planificació en la protecció de la qualitat de l'aire

BENSUSAN MARTÍN, M.P.(2014): *Regulación jurídico-administrativa de la contaminación atmosférica*, Thomson Reuters/Aranzadi, Cizur Menor.

LOPERENA ROTA, D. (Dir.)(2010): *La calidad del aire y la protección de la atmósfera*, Aranzadi, Cizur Menor.

PÉREZ GABALDÓN, M. (2013): *La gestión intergubernamental de la política de cambio climático en España*, Aranzadi.

SARASÍBAR IRIARTE, M.(2007): *Régimen jurídico del cambio climático*.

RODRÍGUEZ MARTÍNEZ, I. (Dir)(2014): *La negociación de emisiones GEI en los mercados de carbono: régimen y regulación*, Cizur Menor, Aranzadi.

VILLAVICENCIO CALZADILLA, P. (coord.)(2013): *Retos y realidades de la adaptación al cambio climático: perspectivas técnico-jurídicas*, Cizur Menor, Aranzadi.

Tema 11. La participació ciutadana, la publicació del planejament i l'accés a la informació ambiental i territorial

LOCATELLI GUTIÉRREZ, M.F.(2014): "Derecho de acceso a la información ambiental y protección de datos personales: ponderación de intereses", *Revista Aranzadi de Derecho Ambiental*, núm. 27, enero-abril, pp. 251 a 290.

- PIGRAU SOLÉ, A. (Dir.)(2008): *Acceso a la información, participación pública y acceso a la justicia en materia de medio ambiente: diez años del Convenio de Aarhus*, Atelier, Barcelona.

- RAZQUIN LIZARRAGA, J.(2007): *Información, participación y justicia en materia de medio ambiente*, Aranzadi, Pamplona.

Tema 12. L'ordenació i planificació dels usos i la Directiva 2006/123/CE, del 12 de desembre, relativa als serveis en el mercat interior (Directiva Bolkestein)

ARAGUÀS GALCERÀ, Irene (2024): "Urbanisme i habitatges d'ús turístic: un equilibri impossible ?", PaperClip 8, Institut d'Estudis de l'Autogovern, Barcelona.

ARANA GARCÍA, E. (2018): "La intervención local en las viviendas de uso turístico a través de la zonificación urbanística: requisitos y consecuencias", en *Homenaje al Profesor Ángel Menéndez Rexach*, Vol. II, Francisco Javier Jiménez de Cisneros Cid (Dir.), Thomson Reuters Aranzadi, Cizur Menor, pp. 665-691.

BLASCO ESTEVE, A. (2010): "La planificación territorial de las zonas turísticas en España", *Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente*, núm. 262, diciembre, pp. 17-69.

CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dirs.)(2013): *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especial referencia al Derecho Ambiental*, Tirant lo Blanch, Valencia.

CASADO CASADO, L. (2013): "Excepciones al marco normativo de la libre prestación de servicios. La protección del medio ambiente como razón imperiosa de interés general", en *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especialreferencia al Derecho Ambiental*, CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dirs.), Tirant lo Blanch, Valencia, pp. 283-349.

LÓPEZ PÉREZ, F. (2009): *El impacto de la Directiva de Servicios sobre el urbanismo comercial*, Atelier, Barcelona.

NOGUERA DE LA MUELA, B. (2013): "Las repercusiones de la Directiva de Servicios en la implantación de los equipamientos comerciales. El nuevo régimen previsto en Cataluña tras la Ley 9/2011, de 29 de diciembre, de promoción de la actividad económica", en *Prestación de Servicios, Administraciones Públicas y Derecho Administrativo. Especial referencia al Derecho Ambiental*, CASADO CASADO, L., FUENTES i GASÓ, J.R. y GIFREU FONT, J. (Dirs.), Tirant lo Blanch, Valencia, pp. 253-280.

PÉREZ FERNÁNDEZ, J.M. (2012): "La Directiva de Servicios y su Impacto en la Ordenación del Gran Equipamiento Comercial", en *La Termita Bolkestein. Mercado único vs. derechos ciudadanos*, NOGUEIRA LÓPEZ, A. (Dir.), Thomson Reuters/Civitas, Cizur Menor, pp. 325-368.

PERNAS GARCÍA, J.J. (2012): "El efecto desregulador de la Directiva de servicios y su incidencia en la ordenación administrativa ambiental", en *La Termita Bolkestein. Mercado único vs. derechos ciudadanos*, NOGUEIRA LÓPEZ, A. (Dir.), Thomson Reuters/Civitas, Cizur Menor, pp. 271-323.

SANZ LARRUGA, J., GARCÍA PÉREZ, M. y PERNAS GARCÍA, J.J. (Dirs.)(2013): *Libre mercado y protección ambiental: intervención y orientación ambiental de las actividades económicas*, INAP, Madrid.

VILLAREJO GALENDE, H. (2008): *Equipamientos comerciales. Entre el urbanismo y la planificación comercial*, Editorial Comares, Granada.

Programari

7-Zip

Adobe Acrobat Reader DC

Google Chrome

Microsoft Edge

Microsoft Office

Mozilla Firefox

VLC media player

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt

